HOZIRGI HIKOYACHILIKDA KONFLIKT TURLARINING TASNIFI

Rustamova Shahlo O'tkir qizi

Osiyo Xalqaro Universiteti

1-bosqich magistranti

rustamhotamov1555@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu tezisda hozirgi hikoyachilikda badiiy konfliktning asosiy turlari, ularning poetik vazifasi va estetik mohiyati tahlil qilinadi. Zamonaviy hikoyada konflikt faqat qahramonlar o‘rtasidagi tashqi to‘qnashuv sifatida emas, balki inson ruhiyati, ijtimoiy muhit, axloqiy tanlov, qadriyatlar qarama-qarshiligi va shaxsiy kechinmalar orqali namoyon bo‘lishi asoslanadi. Tezisda konfliktning ijtimoiy, psixologik, axloqiy, maishiy, falsafiy va ichki turlari tasniflanadi.

Kalit so‘zlar: hikoya, konflikt, badiiy ziddiyat, ichki konflikt, psixologik konflikt, ijtimoiy konflikt, obraz, syujet, estetik mohiyat.

Beshinchi tur falsafiy konflikt bo‘lib, u inson va hayot, inson va taqdir, vaqt va xotira, hayot va o‘lim, erkinlik va zaruriyat kabi keng ma’nodagi ziddiyatlarni qamrab oladi. Bunday konfliktlar hozirgi hikoyachilikda ko‘proq ramziy obrazlar, ichki monolog, falsafiy mushohada va ochiq final orqali ifodalanadi. Falsafiy konflikt asarda voqeaviy keskinlikdan ko‘ra fikriy-estetik chuqurlikni kuchaytiradi. O‘quvchi bunday hikoyalarda tayyor xulosaga emas, balki mustaqil mushohadaga yo‘naltiriladi.Ichki konflikt qahramonning o‘zi bilan o‘zi kurashi, qarama-qarshi

tuyg‘ular, ikkilanma holat, ma’naviy sinov va ruhiy bo‘linish orqali namoyon bo‘ladi. Hozirgi hikoyachilikda ichki konflikt ko‘pincha tashqi konfliktdan ustun turadi. Qahramon tashqi tomondan sokin ko‘rinishi mumkin, ammo uning ichki dunyosida kuchli ziddiyat kechadi. Bu usul hikoyaga psixologik teranlik beradi va o‘quvchini qahramon ruhiyatiga yaqinlashtiradi.Hozirgi hikoyachilikda konfliktlarning yana bir xususiyati ularning ko‘p qatlamli bo‘lishidir. Bir hikoya doirasida ijtimoiy konflikt psixologik konflikt bilan, axloqiy konflikt esa falsafiy konflikt bilan uyg‘unlashib ketishi mumkin. Masalan, qahramon jamiyatdagi adolatsizlikka duch keladi, shu bilan birga uning ichki dunyosida vijdoniy iztirob paydo bo‘ladi. Natijada tashqi konflikt ichki konfliktga aylanadi. Bu esa zamonaviy hikoyaning badiiy murakkabligini oshiradi. Konfliktning tasnifi hikoya poetikasini chuqur anglashga xizmat qiladi. Chunki konflikt orqali syujet rivojlanadi, obraz xarakteri ochiladi, kompozitsion yaxlitlik ta’minlanadi va muallifning g‘oyaviy-estetik pozitsiyasi namoyon bo‘ladi. Konflikt hikoyada faqat voqeani keskinlashtirish vositasi emas, balki inson va hayot haqidagi badiiy-falsafiy qarashni ifodalovchi asosiy unsurdir.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, hozirgi hikoyachilikda konflikt turlari mazmun va shakl jihatidan murakkablashgan. Ijtimoiy, psixologik, axloqiy, maishiy, falsafiy, ichki va avlodlar konflikti zamonaviy hikoyaning asosiy badiiy-estetik yo‘nalishlarini belgilaydi. Ayniqsa, ichki va psixologik konfliktlarning kuchayishi hozirgi hikoyachilikda inson ruhiyatiga e’tibor ortganini ko‘rsatadi. Konfliktning badiiy vazifasi syujetni harakatga keltirish bilangina cheklanmaydi; u obraz xarakterini ochadi, asar dramatizmini kuchaytiradi va yozuvchining hayot haqidagi estetik konsepsiyasini yuzaga chiqaradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Quronov D. Adabiyot nazariyasi asoslari. Toshkent: Akademnashr, 2018.
2. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. Toshkent: Abdulla Qodiriy nomidagi Xalq merosi nashriyoti, 2004.
3. Sulton I. Adabiyot nazariyasi. Toshkent: O‘qituvchi, 1980.
4. Umurov H. Adabiyotshunoslik nazariyasi. Toshkent: Abdulla Qodiriy nomidagi Xalq merosi nashriyoti, 2004.
5. Boboyev T. Adabiyotshunoslik asoslari. Toshkent: O‘zbekiston, 2002.
6. Hotamov N., Sarimsoqov B. Adabiyotshunoslik terminlarining ruscha-o‘zbekcha izohli lug‘ati. Toshkent: O‘qituvchi, 1979.